

Leo Trotskij

Det kinesiska kommunistpartiet och Guomindang

27 september 1926

Fakta och dokument från det politiska livet i Kina under den senaste tiden ger ett absolut odiskutabelt svar på frågan om de fortsatta förbindelserna mellan kommunistpartiet och Guomindang. Den revolutionära kampen i Kina har sedan 1925 inträtt i en ny fas, som framför allt kännetecknas av att breda skikt inom proletariatet ingriper aktivt, genom strejker och att bilda fackföreningar. Bönderna dras otvivelaktigt in i rörelsen i allt större grad. Handelsbourgeoisin, och de delar av intelligentian som är knuten till den, viker samtidigt av åt höger, intar en fientlig hållning till strejker, kommunister och Sovjetunionen.

I ljuset av dessa grundläggande fakta är det helt klart att man måste resa frågan om att se över relationerna mellan kommunistpartiet och Guomindang. Att försöka undvika en sådan granskning genom att påstå att det nationella-koloniala förtrycket i Kina kräver att kommunistpartiet permanent ingår i Guomindang håller inte för kritik. En gång i tiden brukade de västeuropeiska opportunisterna kräva att vi ryska socialdemokrater skulle arbeta i samma organisation som inte bara socialistrevolutionärerna, utan även "Befrielsemännen"¹ på grund av att vi alla var engagerade i kampen mot tsarismen. När det gäller det brittiska Indien och det holländska Indien, har å andra sidan själva frågan inte ställts om att det kommunistiska partiet skulle gå med i de nationellt-revolutionära organisationerna. När det gäller Kina är lösningen på problemet med relationerna mellan det kommunistiska partiet och Guomindang olika under olika perioder av den revolutionära rörelsen. Det viktigaste kriteriet för oss är inte det oföränderliga faktum att det råder nationellt förtryck, utan klasskampens föränderliga förlopp, både i det kinesiska samhället och vid sammanstötningarna mellan klasserna och partierna i Kina och imperialismen.

De kinesiska arbetarmassornas rörelse åt vänster är ett lika säkert faktum som den kinesiska bourgeoisins förflyttning åt höger. I den mån Guomindang har byggt på ett politiskt och organisatoriskt förbund mellan arbetarna och bourgeoisin, måste det nu slitras sönder av klasskampens centrifugala tendenser. Det finns inga magiska politiska formler eller smarta taktiska konstgrepp som kan motverka dessa trender, inte heller kan det finnas det.

KKP:s [KKP = Kinas kommunistiska parti] deltagande i Guomindang var helt korrekt under den period då KKP var ett propagandasällskap som bara förberedde sig för framtida *oberoende* politisk aktivitet, men som samtidigt försökte delta i den pågående nationella befrielsekampen. De senaste två åren har sett framväxten av en mäktig strejk våg bland de kinesiska arbetarna. KKP-rapporten uppskattar att fackföreningarna under denna period har organiserat c:a 1,2 miljoner arbetare. Överdrifter i sådana frågor är naturligtvis oundvikliga. Vi vet dessutom hur instabila nya fackliga organisationer är under situationer av ständig ebb och flod. Men det kinesiska proletariatets mäktiga uppvaknande, dess vilja att kämpa och för oberoende klassorganisering, är absolut obestridligt.

Detta faktum ställer KKP inför uppgiften att gradvis övergå från den förskola där den nu befinner sig till en högre klass. Dess omedelbara politiska uppgift måste nu vara att kämpa för att den uppvaknande arbetarklassen får ett oberoende ledarskap – naturligtvis inte för att fjärma arbetarklassen från den nationella revolutionära kampen, utan för att garantera den rollen inte bara som den mest beslutsamma kämpen, utan också som den politiska ledaren med herravälde över de kinesiska massornas kamp.

¹ Syftar på de ryska liberalerna kring tidningen *Osvobozhdenije* (Befrielse) – ÖA

De som är för att KKP kvarstår i Guomindang hävdar att ”småbourgeoisins dominerande roll i Guomindang gör det möjligt för oss att arbeta inom partiet under en lång period på grundval av vår egen politik”. Detta argument är i grunden oriktigt. Oavsett hur talrik småbourgeoisin är, så kan den inte av sig själv bestämma den revolutionära politikens huvudinriktning. Den politiska kampens uppdelning längs klasslinjer, den skarpa motsättningen mellan proletariatet och borgarklassen, betyder att de kämpar om inflytandet över småbourgeoisin, och innebär att småbourgeoisins vacklar mellan köpmännen å ena sidan, och arbetarna och kommunisterna å den andra. Att tro att småbourgeoisin kan vinnas över genom smarta manövrer eller goda råd inom Guomindang är hopplös utopi. Det kommunistiska partiet kommer att ha större möjlighet att utöva ett direkt och indirekt inflytande på stadens och landsbygdens småbourgeoisin ju starkare partiet är självt, dvs desto mer det har vunnit över den kinesiska arbetarklassen. Men detta är bara möjligt på grundval av ett oberoende klassparti och en klasspolitik.

Det ovan citerade argumentet för att KKP ska kvarstå i Guomindang har vi hämtat från den resolution som antogs av KKP:s centralkommittés plenum den 14 juli 1926. Tillsammans med andra dokument från detta plenum, vittnar denna resolution om KKP:s ytterst motsägelsefulla politik och de faror som följer av denna. Dokumenten från KKP:s centralkommittés juliplenium vittnar vid varje steg om den ”intensifierade process under det gångna året, genom vilken de båda polerna – bourgeoisin och proletariatet – har definierat sin egen separata ståndpunkt” (citerat från samma resolution).

Resolutionerna, dokumenten och rapporterna konstaterar först att Guomindangs högerflygel har tillvuxit, sedan högervridningen av Guomindangs center, och efter detta villrådigheten och splittringarna i Guomindangs vänster. Och allt detta har åtföljts av upptrappade angrepp på kommunisterna. För sin del har kommunisterna ständigt retirerat, från en position till nästa, inom Guomindang. Som vi skall se, är deras eftergifter både av organisatoriskt slag och av det slag som inbegriper principfrågor. De har gått med på att begränsa antalet kommunister i Guomindangs ledande organ till högst en tredjedel. De har t o m accepterat en resolution som förklarar att Sun Yat-sens lära är okränkbar. Men som alltid medför varje ny eftergift endast förnyat tryck mot kommunisterna från Guomindangs sida. Alla dessa processer är, som vi har sagt, oundvikliga, med tanke på klassdifferentieringen.

Trots detta förkastade centralkommitténs plenum de ståndpunkter som framfördes av de kinesiska kommunister som föreslog att man skulle dra sig tillbaka från Guomindang. Resolutionen säger:

En helt felaktig ståndpunkt, som snedvrider framtidsperspektiven för befrielsekampens utveckling i Kina, upprätthålls av de kamrater som tror att det kommunistiska partiet, om det skulle bryta organisatoriskt med Guomindang, dvs om den löste upp alliansen med den urbana affärs- och yrkesutövande bourgeoisin, den revolutionära intelligentian och delvis regeringen – nu själv skulle kunna leda proletariatet och de övriga förtryckta massorna och genomföra den borgerligt-demokratiska revolutionen.

Denna argumentation förefaller oss dock helt ohållbar. Huruvida KKP *i framtiden* kommer att visa sig förmöget att som en självständig och avgörande kraft leda proletariatet och bönderna för att befria och ena landet, det kan ingen förutsäga idag. Den revolutionära kampens fortsatta förlopp i Kina beror på samspelet mellan alltför många inrikespolitiska och internationella krafter. Det kommunistiska partiets kamp för inflytande över proletariatet och för arbetarklassens hegemoni i den nationellt-revolutionära rörelsen kan måhända inte leda till seger under de kommande åren. Men det är inget som helst argument mot en självständig klasspolitik, som är otänkbar utan en fristående klassorganisation. Det är i grunden fel att påstå att ett tillbakadragande från Guomindang innebär att alliansen med småbourgeoisin bryts upp. Kärnfrågan är att proletariatets vaga och formlösa allians med den småborgerliga köpmannen och andra element, vilket återspeglas i Guomindang, nu inte längre ens är möjlig.

Klassdifferentieringen har gått över till politikens sfär. Från och med nu kan alliansen mellan proletariatet och småbourgeoisin endast grundas på noggrant definierade och tydliga överenskommelser.

De organisatoriska gränslinjer som oundvikligen uppstår till följd av klassdifferentieringen utesluter inte, utan förutsätter – under de befintliga förhållandena – tvärtom ett politiskt block med Guomindang som helhet eller med vissa delar av detsamma, i hela republiken eller vissa provinser, beroende på omständigheterna. Men först och främst måste KKP upprätta sitt fullständiga organisatoriska oberoende och säkerställa klarhet när det gäller det politiska programmet och taktiken i kampen för inflytande över de uppvaknade proletära massorna. Endast med en sådan strategi kan man på allvar tala om att dra med den stora massan av de kinesiska bönderna i kampen.

Inriktningen i KKP:s tänkande kan bäst klagöras genom att citera de mest talande avsnitten i KKP:s deklaration från centralkommitténs juliplenium (12 juli 1926):

Det kinesiska folkets angelägna krav är att lindra alla dessa lidanden. Detta är inte bolsjevism. Kanske skulle man kunna säga att det är en bolsjevism för rädda vårt folk, men det är inte bolsjevism för kommunismens skull.

Längre fram manifestet påstås:

De [bourgeoisien] förstår inte att det minimala uttrycket för klasskamp som förekommit i arbetarnas organisationer och i strejker inte alls minskar de antiimperialistiska och antimilitaristiska krafternas kampförmåga. Dessutom förstår de inte att den kinesiska bourgeoisins välgång beror på framgången för det krig som förs tillsammans med proletariatet mot imperialisterna och militaristerna, och inte alls på en fortsättning av proletariatets klasskamp.

Kampen har som mål att ”inkalla en landsomfattande konferens”. Detta ska göras av Guomindang ”som är det parti som har till uppgift att genomföra den nationella revolutionen”. Invändningen att militaristerna skulle göra det omöjligt att sammankalla en nationell församling som verkligen är representativ för folket, besvarar manifest med ett allmänt resonemang om en kontroll som ska utövas av partierna och om enhet mellan alla klasser. I plattformens punkt 23, och där först på tolfte plats, nämns krav på rätten att bilda föreningar, mötesfrihet etc.

Den avslutande delen av deklarationen säger:

De [militaristerna] säger att vår plattform är revolutionär. Det kan så vara. Men den svarar mot de mest brännande och vitala kraven och behoven hos alla befolkningsskikt. Och en kämpande enhetsfront av alla klasser i befolkningen bör baseras på en gemensam plattform. De som deltar i denna kamp bör fullt och fast försvara dessa krav. De bör kämpa för de gemensamma intressena, inte egoistiskt försvara sin egen klass' intressen

Hela deklarationen genomsyras från början till slut av en önskan att övertyga bourgeoisin och inte att vinna proletariatet. En ståndpunkt av detta slag skapar förutsättningarna för oundvikliga reträtter inför Guomindangs ledare oavsett om dessa tillhör högern, mitten eller skenvänstern. Den politik som uttrycks i denna deklaration har faktiskt ingenting att göra med marxismen. Det är Sun Yat-senism, som snyggats till lite grann med marxistisk terminologi.

Under dessa förhållanden kan det inte längre komma som en överraskning att kommunisterna ansåg sig kunna godkänna följande politiska uttalande av Guomindangs centralkommitté, som antogs med anledning av Chiang Kai-sheks yrkande:

Guomindang måste se till att varje medlem av ett annat parti som går med i Guomindang [dvs kommunistpartiet – LT], förstår att Sun Yat-senism, som grundades av Sun Yat-sen, är Guomindangs grundläggande princip och att det inte får förekomma att det framförs något ifrågasättande eller någon kritik beträffande Sun Yat-sen eller Sun Yat-senismen.

Det är ganska uppenbart att när saker och ting framställs på detta sätt, så försvinner hela anledningen till KKP:s existens.

Som en idealistisk, småborgerlig doktrin om nationell solidaritet kunde Sun Yat-senismen spela en relativt progressiv roll under den period då kommunisterna kunde ingå i samma organisation som studenterna och progressiva köpmän på grundval av en vag och informell allians. Den nuvarande klassdifferentieringen inom det kinesiska samhället och inom Guomindang är inte bara oåterkallelig, utan också ett djupt progressivt faktum.

Dessutom betyder det att Sun Yat-senismen helt och hållet blivit något som tillhör det förflutna. För KKP skulle det vara rena självmordspolitiken att avstå från att kritisera denna doktrin som, när händelserna rullas upp, ofelbart kommer att fjättra den kinesiska revolutionen till händer och fötter och detta allt hårdare med tiden. Införandet av förpliktelser av detta slag är ett resultat av den påtvingade organisatoriska samexistensen inom ramen för en enda politisk organisation, i vilken kommunisterna frivilligt accepterar ställningen som en systematiskt diskriminerad minoritet.

Vägen ut ur denna djupt motsägelsefulla och helt oacceptabla situation går inte att hitta utefter de linjer som drogs upp av KKP:s sista plenum. Vägen ut ligger inte i att försöka "ta plats" som Guomindangs vänsterflygel, eller i att långsamt och diskret försöka skola och baxa dem framåt, eller i att försöka "hjälpa till att skapa en vänster-Guomindang-periferi ur småbourgeoisins organisationer". Alla dessa recept och även hur de är formulerade påminner på ett gräsligt sätt om det gamla mensjevnikiska köket. Utvägen är att dra en organisatorisk skiljelinje som en nödvändig förutsättning för en oberoende politik, och hålla ögonen, inte på vänster-Guomindang, utan framför allt på arbetarna som håller på att vakna upp. Endast under dessa förutsättningar kan ett block med Guomindang, eller med någon av dess delar vara något mer än ett sandslott. Ju förr KKP:s politik ändrar inriktning desto bättre för den kinesiska revolutionen.

Två slutsatser

1. I det föregående har vi kritiserat de senaste besluten från KKP:s centralkommitté. På grundval av tidigare erfarenheter kan vi förvänta oss att man kommer att försöka framställa vår kritik som ett uttryck för fientlighet mot det kinesiska broderpartiet.

Den ena eller andra meningen kan ryckas ur sitt sammanhang med avsikt att visa att vi uppfattar KKP som en "broms" för den revolutionära rörelsen. Det finns ingen anledning att kommentera den skada som åstadkoms av detta slags lågvärdiga "kritik". Men fakta är starkare än lögnen och insinuationer. Om fakta utvärderas ordentligt och förutses i tid kan de visa sig vara övertygande även om insinuationer sprids i stora upplagor. Vår kritik av KKP:s centrala ledarskap styrs av viljan att hjälpa de proletära revolutionärerna i Kina att undvika misstag som för länge sedan prövats i erfarenheter från andra länder. Ansvar för KKP:s centralkommittés misstag åligger först och främst den ledande gruppen i vårt eget parti. Politiken att stanna kvar i Guomindang trots att hela utvecklingen talade däremot dikterades från Moskva, såsom varande leninismens högsta rättesnöre. De kinesiska kommunisterna hade inget annat val än att acceptera de politiska slutsatser som följer av detta organisatoriska rättesnöre.

2. Politik uttrycks genom organisation. Det är därför det är fullt möjligt med opportunism i organisatoriska frågor, som Lenin lärde oss. Sådan opportunism kan uttryckas på olika sätt, beroende på omständigheterna. En slags organisatorisk opportunism är svanspolitik, dvs en önskan att hålla fast vid organisatoriska former och relationer som har blivit föråldrade och därför förvandlas till sina motsatser. Under den senaste tiden har vi sett organisatorisk svanspolitik i två fall: (a) i frågan om den anglo-ryska kommittén, och (b) i frågan om

relationerna mellan KKP och Guomindang. I båda fallen bestod svanspolitiken i att man klamrade sig fast vid en organisatorisk form som redan hade stått på huvudet under klasskampens utveckling. I båda fallen hjälpte de föråldrade organisationsformerna högerelementen och klavband vänstern till händer och fötter. Vi måste lära av dessa två exempel.

[*Efterskrift daterad den 30 september 1926*]

Från Kominterns ledare i Kina har vi hört en varnande röst – även om den förvisso uttryckts på ett mycket försiktigt sätt – beträffande frågan om relationerna mellan KKP och Guomindang. Den rapport om KKP taktik gentemot Guomindang som kom efter Guomindangs centralkommittés majplenium slår således fast:

När vi genomför dessa beslut [dvs de beslut som definierar våra organisatoriska band med Guomindang], bör vi tänja på dem något, dvs formellt stanna kvar i Guomindang, men i praktiken göra en arbetsfördelning som i så stor utsträckning som möjligt ger den formen av ett samarbete mellan två partier, dvs, göra en gradvis övergång från den form av samarbete som bygger på inre enhet till en som baseras på kontakter och samråd mellan allierade.

Sålunda har det från Kina kommit förslag att vi, utan att formellt bestrida direktiven, bör kränka dem i praktiken och ändra relationerna mellan KKP och Guomindang i riktning mot en allians mellan två oberoende partier. Detta förslag, som hela händelseutvecklingen ropar efter, fick dock inget stöd, och som ett resultat har vi fått besluten från KKP:s centralkommittés juliplenium som uppenbarligen är felaktiga, djupt motsägelsefulla, och rör sig i en farlig riktning.

Översättning: *Martin Fahlgren*